

Dobra firma

Rolnik nie może być pracownikiem oddelegowanym

01.04.2009, Tomasz Major

Osoba posiadająca choćby jeden hektar ziemi, która jest zatrudniona na etacie, nie otrzyma formularza E 101. W każdym razie, dopóki się jej nie pozbędzie

Wiele razy pisaliśmy o pracownikach oddelegowanych do pracy za granicę oraz rozlicznych warunkach, jakie muszą być spełnione, żeby osoby te mogły uzyskać formularze E 101, uprawniające je do podlegania ubezpieczeniom w Polsce. Ale historia opisana poniżej pokazuje, że przepisy mające na celu ułatwienie swobodnego przemieszczania się w UE są interpretowane przez organy państwowe tak, że stają się w konsekwencji hamulcem zarówno dla swobody przemieszczania się, jak i dla swobody świadczenia usług.

Nie wystarczy duża firma

Firma, które chce oddelegować swoich pracowników do któregoś z krajów Unii Europejskiej, musi spełniać wiele kryteriów. Wszystkie wynikają z przepisów wykonawczych do rozporządzenia Rady EWG z 14 czerwca 1971 r., dotyczącego stosowania systemów zabezpieczenia społecznego pracowników najemnych, osób pracujących na własny rachunek oraz członków ich rodzin, przemieszczających się w granicach Wspólnoty (nr 1408/71). Wśród nich szczególne miejsce zajmują wymagania dotyczące rozmiarów prowadzonej w Polsce działalności. Ale są i inne, trudno osiągalne. Wiedzą to zwłaszcza przedsiębiorcy działający w tzw. branży eksportowej, którzy starają się spełnić wymóg wielkości przychodów osiągniętych w kraju (minimum 25 proc.), mając na uwadze obecny kryzys i spadający kurs złotego.

Okazuje się jednak, że aby otrzymać E 101 dla pracowników, nie wystarczy prowadzić w Polsce działalności w znacznych rozmiarach, zatrudniać wielu pracowników itd. Firma może nie otrzymać formularza E 101, ponieważ chce oddelegować za granicę zatrudnionego u siebie posiadacza działki rolnej.

Przypadek pewnego współwłaściciela

Do jednej z terenowych jednostek ZUS z wnioskiem o poświadczenie formularzy E 101 zwróciła się duża firma realizująca kontrakt w Niemczech. Do jego wykonania zamierzała oddelegować kilkunastu pracowników.

Część z nich to osoby zatrudnione tylko w tym celu, ale także kilku pracowników już wcześniej zatrudnionych. Wszyscy byli oczywiście ubezpieczeni, zgodnie z przepisami ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (DzU z 2007 r. nr 11, poz. 74 ze zm.).

ZUS przeprowadził wnikliwe postępowanie wyjaśniające, dotyczące zarówno samych pracowników, jak i firmy, a następnie wydał formularze E 101. Z nimi firma udała się do oddziału Narodowego Funduszu Zdrowia, aby uzyskać dla oddelegowywanych europejskie karty zdrowia. Jakież było zdziwienie, kiedy okazało się, że NFZ poinformował, że sprawa jest wątpliwa i trzeba ją zwrócić do ZUS. Wszystko dlatego że jeden z pracowników posiada dwuhektarowe gospodarstwo rolne, a w systemie NFZ widniała informacja, że osoba ta kiedyś była ubezpieczona zdrowotnie jako rolnik. Jak się okazało, owa działka była wspólnością majątkową jego i jego niepracującej żony, która była ubezpieczona w KRUS.

Przed podjęciem zatrudnienia także i ten pracownik był w niej ubezpieczony. Jednak z chwilą podjęcia pracy na etacie ubezpieczenie rolnicze ustało, a obowiązkowe stało się ubezpieczenie społeczne w ZUS.

Gospodarstwo tylko żony

Sprawa wróciła do ZUS. Rozpoczęło się ponowne postępowanie wyjaśniające, tym razem w porozumieniu z KRUS. W jego wyniku stwierdzono, że ów pracownik będąc współwłaścicielem gospodarstwa rolnego jest w świetle przepisów unijnych nie tylko pracownikiem, ale także pracującym na własny rachunek i jako taki nie może otrzymać formularza E 101 dla pracowników delegowanych >patrz ramka. Mało tego, należy go ubezpieczyć za granicą.

Jakie było więc wyjście? Pracownik pod groźbą wycofania formularza E 101 musiał „pozbyć” się swojej części dwuhektarowego gospodarstwa na rzecz swojej żony.

Krótkie podróże

Sytuacja staje się jeszcze bardziej kuriozalna, jeśli wyobrazimy sobie, że ten pracownik nie wyjeżdża do pracy za granicę na rok, ale jedzie do innego kraju w krótką podróż służbową. Musimy przecież pamiętać, że formularze E 101 są wydawane nie tylko pracownikom udającym się do pracy za granicę na długie kontrakty, ale także jadącym np. w tygodniową podróż służbową.

Co wówczas? Czy z powodu współposiadania działki rolnej, która jest tytułem do ubezpieczenia rolniczego członków rodziny, pracownik musi na tydzień „przenieść się” ze swoim ubezpieczeniem pracowniczym z Polski za granicę? Na te pytania odpowie, mamy nadzieję, ZUS. DOBRA FIRMA wystąpiła bowiem do niego w tej sprawie.

Kto jest pracującym na własny rachunek

„Należy pamiętać, że w pojęciu »osoba pracująca na własny rachunek« mieści się również rolnik prowadzący gospodarstwo rolne. Zatem, jeżeli polska firma zatrudni rolnika, który nadal jest posiadaczem gospodarstwa rolnego i to gospodarstwo jest prowadzone, i wyśle tego pracownika do pracy na obszar innego państwa członkowskiego, to będzie miało zastosowanie ustawodawstwo niemieckie, ponieważ następuje sytuacja biegowa. Nie ma tu wykonywania aktywności tylko w jednym państwie, jak ma to miejsce w przypadku wysłania pracownika z art. 14 ust. 1 rozporządzenia 1408/71. Sam fakt, że osoba przestała podlegać ubezpieczeniom w KRUS, nie decyduje o zastosowaniu ustawodawstwa odpowiedniego państwa. W świetle rozporządzenia 1408/71 najpierw ustala się, w którym kraju osoba będzie podlegała, a potem stosuje się już wewnętrzne przepisy danego kraju, które określają, jak podlegamy ubezpieczeniom i jakie są składki. Tylko w przypadku zatrudnienia domownika nie będzie sytuacji zbiegowej, bowiem domownik nie jest posiadaczem gospodarstwa rolnego” – to obszerny cytat z materiałów szkoleniowych ZUS.

Sprawdź przepisy unijne

- rozporządzenie Rady (EWG) nr 1408/71 z 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych i ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (DzU nr 149 z 5 lipca 1971 r., str. 2 – 50)

- rozporządzenie Rady (EWG) nr 574/72 z 21 marca 1972 r. w sprawie wykonywania rozporządzenia (EWG) nr 1408/71 w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych i ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (DzU nr 74 z 27 marca 1972 r., str. 1 – 83)

- decyzja Komisji Administracyjnej Wspólnot Europejskich do spraw zabezpieczenia społecznego pracowników migrujących nr 181 z 13 grudnia 2000 r. dotycząca wykładni art. 14 ust. 1, art. 14a ust. 1 oraz art. 14b ust. 1 i 2 rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 w sprawie ustawodawstwa mającego zastosowanie do pracowników oddelegowanych i osób pracujących na własny rachunek, które czasowo pracują poza granicami właściwego państwa (DzU nr 329 z 14 grudnia 2001 r., str. 73 – 77)

Autor jest prezesem Izby Pracodawców Polskich, skupiającej eksporterów usług